

УДК 37.378

ПАРУБЧЕНКО Марина Сергіївна

студентка 4 курсу напряму підготовки – «Дошкільна освіта» кафедри дошкільної освіти

Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

e-mail: mega_marina194@ukr.net

НАРОДНА ГРА: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ

Анотація. У статті розглянуто теоретичні основи народної гри та детально розглянуто особливості її практичного використання у навчанні та вихованні дітей дошкільного віку. Також у статті вказані основні етапи розвитку ігрової діяльності дітей та міркування вчених-педагогів, щодо особливостей використання та значення народних ігор у життєдіяльності дошкільників.

Ключові слова: гра, народна гра, дитяча гра, рухлива гра, народна рухлива гра.

Постановка проблеми. Сьогодні ми все частіше звертаємося до досвіду наших предків, до витоків народної освіти та виховання, оскільки саме там ми знаходимо відповіді на багато важких питань, що стосуються проблем сьогодення. Норми і правила виховання, вироблені народною педагогікою, перевірені часом. У них зосереджена народна мудрість, що увібрала в себе найнеобхідніші та найважливіші загальнолюдські цінності. Одним з таких засобів виховання є народна гра, як унікальний феномен загальнолюдської культури [2, с. 101].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. З розвитком педагогічної думки відбувається поступовий відбір з числа народних найбільш доцільних у виховному плані ігор. У процесі тривалої практики визначився зміст ігор, були сформульовані правила до них. Створювалися й нові ігри, переслідують спеціальні педагогічні цілі. Етапи розвитку ігрової діяльності в дошкільному дитинстві досліджено у працях психологів З. Зворигіної, Н. Михайленко, С. Новосолової, Н. Палагіної, Ф. Фрадкіної, та ін. [2, с. 13-14].

Метою статті є – розкрити теоретичні основи народної гри та її практичне використання в ДНЗ.

Виклад основного матеріалу. Гра є одним із найцікавіших видів людської діяльності, провідною діяльністю дитини дошкільника, засобом його всебічного розвитку, важливим методом виховання. Дитяча гра – діяльність спрямована на орієнтування в предметній і соціальній діяльності, в якій дитина відображає враження від їх пізнання [7, с. 303]. Народні ігри – це історія народу, оскільки вони відображають соціальне життя кожної епохи. Специфічною особливістю гри є її процесуальність. Дослідники розглядають її і як атрибут гри (М. Басов, К. Бюлер), і як характеристику ігрового мотиву, який «полягає не у результаті дії, а у самому процесі» [4, с. 117]. У дошкільному віці гра у різноманітних формах виступає основою відкриття дитиною процесуальності як узагальненої характеристики діяльності, що містить «свій мотив немовби у собі» (О. М. Леонтьєв).

Народні рухливі ігри за змістом і формою прості та доступні дітям різного віку. Вони є універсальним засобом у фізичному вихованні підростаючого покоління. Народні ігри мають освітнє, оздоровче та виховне значення [1, с. 6].

Найвищий оздоровчий ефект справляє проведення народних ігор на свіжому повітрі не тільки в літній час, а в будь-яку пору року. Виховне значення проявляється у вихованні моральних та вольових якостей дітей; любові до рідного краю, звичаїв і традицій українського народу; любові до щоденних і регулярних занять фізичними вправами [10].

Рухливі народні ігри є дуже важливими для всебічного розвитку дитини. Їх цінність не лише в тому, що вони здатні розвивати рухи дітей, а й у тому, що спонукають дошкільників бути активними, міркувати, досягати успіху [3, с. 603]. Важко переоцінити значення ігор і забав у справі формування фізично здорового, етично стійкого й інтелектуально розвиненого майбутнього члена суспільства [7, с. 305]. В процесі гри дитина зосереджує увагу, а це вже є початком виховання сильної волі. Захоплена грою дитина загартовується в терпінні, бо ніколи не скаржиться на біль, якщо впаде чи вдариться ненароком. Граючись, дитина легко схоплює, розуміє та запам'ятовує гру, а ці якості, постійно розвиваючись, у свою чергу полегшують виконання складніших завдань [8, с. 66-67].

Народні ігри також поділяються на сюжетні та безсюжетні, великої, середньої та малої рухливості (за ступенем фізичного навантаження). А. Цьось поділяє народні ігри на рухливі ігри та забави зі співом, приказками, примовками, ігри з предметами, рухливі ігри та забави зі співом, приказками, примовками, ігри з предметами, рухливі ігри та забави на розвиток фізичних якостей (сили, спритності, швидкості тощо) [3, с. 604].

Усі народні ігри проводяться враховуючи вікові та індивідуальні можливостей дітей. Наприклад, із дітьми раннього віку (1-2 рік життя) використовують переважно індивідуальні ігри-забавлянки (або з двома-трьома дітьми): «Кую, кую чобіток», «Печу, печу хлібчик», «Тосі, тосі», «Сорока-ворона», «Зайчику, зайчику, де ти бував?», «Ой чук, чук» [9, с. 32-33].

Беручи до уваги педагогічний досвід можна сказати, що з дітьми 3-4 років народні ігри бажано проводити на прогулянці з використанням закличок: «Дощику, дощику», «Зозулю-кавулю», «Вийди, вийди, сонечко», «Гайку, гайку», «Ой ходила Марусенька. Дітям п'ятого року життя стають доступні і складніші ігри: «М'яч сусідові», «Не лови гав», «Хто швидше», «У навбитки», «У кидка», «Гаряча картоплина» (розвиток окоміру, спритності, сили, координації рухів). Крім цих ігор бажано водити з дошкільниками хороводи, але вже з різними атрибутами – віночком, хусточкою, стрічкою [1, с. 13]

Висновок. Отже, народна гра – це не тільки активний рух і весела розвага. Це змога для кожної дитини реалізувати себе і відчувати себе учасником спільних дій. Педагогічна цінність гри значною мірою залежить від ефективності вирішення у ній ігрового завдання. Водночас діти повинні розрізняти свої обов'язки у грі і в буденному житті, вчитися переключатися із гри на реальні справи. Головне, щоб з кожним днем вони ставали самостійнішими, ініціативнішими, розширювали своє бачення світу і себе в ньому.

Список використаної літератури

1. Богуславская З.М., Смирнова Е.О. Развивающие игры для детей младшего дошкольного возраста: кн. для воспитателя дет. сада. – / З.М. Богуславская, Е.О. Смирнова. – М.: Просвещение, 1991. – 207 с.
2. Від «Куці-баби» до «Діда Панаса» (культ предків у народній грі) / В. Давидок // Берегиня. – 2002. – №2. – С.13-18
3. Дитячі ігри / Українська народна енциклопедія. – Львів, 1996. – С. 603-607
4. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. / Т. В. Дуткевич– К.: Центр учбової літератури, 2012. – 424 с.
5. Зворыгина Е.В. Первые сюжетные игры малышей / Е.В. Зворыгина. - М.: Просвещение, 1988. – 96 с.
6. Лесневська А. Дитяча творчість у традиційній народній системі виховання / А. Лесневська // Рідна школа. – №1. – 1999. – С. 19-22
7. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка / Т.І. Поніманська – К.: Академвидав, 2006. – 455 с.
8. Сарапулова Е. Українські народні ігри дітей і молоді / Е. Сарапулова // Фізичне виховання в школі. – 1998. – №2. – С. 28-30
9. Цьось А.В. Українські народні ігри / Цьось А.В // Позакласний час. – 1998. – С. 32-33
10. Активність дитини – [Електронний ресурс] – Режим доступу до джерела: <http://osvita.ua/school/method/upbring/9167>

References

1. Boguslavskaja Z. M., Smirnova E. O. (1991). Educational games for children of primary school age: the book. educator for children. garden, 207 (in Russ.).
2. From the "Kutsi-woman" to "Father Athanasius" (ancestor worship in folk game) (2002) // Bereginya, 2, 13-18
3. Children's Games / Ukrainian People's Encyclopedia (1996), 603-607.
4. T. Dutkevych child psychology. Teach. Guidances (2012), 424.
5. Zvorygina E. V. The first casual game kids (1988), 96.
6. Lisnevskaja A. Children work in the traditional national system of education (1999), 1, 19-22.
7. Ponimanska T. I. Preschool education (2006), 455.
8. Sarapulova E. Ukrainian folk games for children and youth (1998), 2, 28-30.
9. Tsos A. V. Ukrainian folk games. Extracurricular time (1998), 32-33
10. Active Child – [Electronic resource] – Access to the source: <http://osvita.ua/school/method/upbring/9167>

PARUBCHENKO Maryna Sergiivna

Student of 4-th year, field of study – «Preschool education» Department of Preschool Education, Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy

e-mail: mega_marina194@ukr.net

FOLK GAME: THEORY AND PRACTICAL APPLICATION

Summary. Introduction. Today we often turn to the experience of our ancestors, the origins of public education and upbringing, because that is where we find answers to many difficult questions concerning the problems of today.

Purpose. The purpose of the article is to expose the theoretical basis of folk game and its practical use in kindergarten.

Results. Recently, actively revived cultural values of our nation, which until recently were forgotten and eradicate from the minds of the Ukrainian people. One such cultural heritage is a folk game that reflects the character, temperament, feelings, life and customs Ukrainian. Folk active games - educational priceless treasure that our ancestors left us. They reflected as in a mirror the customs of our people, their way of life and of the world. Each game, each fun has specific functions and develops physical and moral qualities.

Games and entertainment are considerable section of folk didactics and cover a variety of aspects, ethnology, verbal, mathematical, natural, educational, entertainment, health and more. Traditional Games accompany national holidays and ceremonies in their content reflected seasonal effects, the customs associated with tilling and agricultural labor.

The Active Folk games are very important for the full development of the child. Their value is not only on that they can develop children's movement, but that encourage preschoolers to be active, to think, to achieve success. With these games the whole body of the child involved in the work, it improves digestion, breathing becomes deeper, strengthens the nervous system that brought such traits as discipline, restraint, etc.

Conclusion. So folk game - is not only active movement and fun entertainment. This is possibility for every child to realize themselves and feel like a participant in joint action. Pedagogical value of game largely depends on the efficiency of solving tasks in her game. However, children should distinguish their duties in the game and in everyday life, learn to switch from playing for real business. The main thing is that every day they become more independent, initiative, expand their vision of the world and ourselves in it.

Keywords: game, folk game, children's game, mobile game, folk mobile game.

Одержано редакцією 12.05.2016
Прийнято до публікації 16.05.2016

УДК 378.016:5:009

ПАСТИРСЬКА Ірина Ярославівна

доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Національного університету «Львівська політехніка»
e-mail: irynna.pastyrsk@gmail.com

АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ІНТЕГРАЦІЇ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Анотація. У статті автор розглядає експериментальні результати аналізу проблеми інтеграції у навчальних закладах для уточнення теоретичних висновків щодо розвитку та значущості інтегративних процесів у різних типах навчальних закладів.

Ключові слова: інтегративний процес, навчальний заклад, зміст освіти, розвиток інтеграційних процесів.

Постановка проблеми. Серед викладачів, вчителів та інженерно-педагогічних працівників окреслилась тенденція до координації та узгодження знань навколо комплексних тем навчальних програм. Наявними є спроби практичних працівників самостійно скоординувати навчальний матеріал, розглянути окремі теми як органічну частину єдиної системи освіти. Недостатній рівень знань педагогів-практиків про інтеграцію змісту навчання не дозволяє їм правильно визначити її зміст, рівні та масштабність, що негативно впливає на якість знань учнів. Тому закономірною є тенденція до зростання із часом оцінки значущості інтеграції знань.

Аналіз останніх досліджень та публікацій: Останнім часом у вітчизняній педагогічній науці приділяється значна увага інтегративним процесам, їх досліджували такі науковці як В. Безрукова, С. Гончаренко, Р. Гуревич, Л. Джулай, Б. Камінський, І. Козловська, Б. Кедров, Д. Коломієць, Л. Сліпчишин, Я. Собко, А. Урсул, Т. Якимович. Тому важливим є аналіз стану практики інтеграції у змісті освіти у різних типах навчальних закладів.

Мета статті – розглянути експериментальні результати низки дослідників аналізу проблеми інтеграції у навчальних закладах для уточнення теоретичних висновків щодо розвитку та значущості інтегративних процесів у різних типах навчальних закладів.